

Nieuwsbrief december 2024

De laatste nieuwtjes van de Heemkundige Kring Tegelen

Aanmelden en afmelden voor deze gratis nieuwsbrief is mogelijk via info@hktegelen.nl of onze website www.hktegelen.nl.

Draag bij aan een deur met een verhaal!

Help ons mee de deur met het verhaal te realiseren! Door een bijzondere deur op een ambachtelijke wijze opnieuw te maken, zetten we het ambacht houtbewerking in de schijnwerpers. En dat in kloosterdorp Steyl! Met de kopie van een 19e-eeuwse deur willen we het verhaal van destijds en nu vertellen en het fascinerende van het ambacht houtbewerking laten zien. Met alleen ons eigen geld en eigen uren krijgen we dit niet voor elkaar. Daarom vragen we de hulp van het grote publiek. We vragen een financiële bijdrage door een crowdfundingactie. [Klik hier om direct te doneren.](#)

Over de schuurdeur

In de kloostertuin van het Sint Michaëlklooster bevindt zich een voormalige hooisluur uit de 20e-eeuw met daarin een veel oudere historische deur. Op basis van de ornamentatie en de verdeling van de panelen lijkt het waarschijnlijk dat de dubbele deur afkomstig is uit circa 1890. Het is mogelijk dat deze deur uit een herenhuis in Steyl komt, maar het is onduidelijk uit welk pand precies. Sinds 2020 wordt de hooisluur gebruikt door Roberts kruidentuin en beeldhouwer Frank Kuntzelaers. De historische deur is zo'n 135 jaar gebruikt. Sporen van gebruik en

De oorspronkelijke deur is uniek en in de 19e eeuw gemaakt door een zeer kundig vakman. We willen anno 2025 een exacte kopie van de oorspronkelijke deur maken. Daarmee laten we zien dat het vakmanschap niet weg is. De historische deur geven we een mooie plek in de schuur, waardoor de nieuwe deur toegang geeft tot de historische deur. Ze zijn daarmee in één oogopslag zichtbaar. Oud en nieuw bij elkaar.

Sporen van gebruik en tussentijdse restauratie zijn en blijven goed zichtbaar. We maken gebruik van kennis en deskundigheid van Frank Kuntzelaers, een lokale vakman.

Daarmee zetten we kwaliteit voorop bij het realiseren van onze ambitie. Hiermee willen we ook aantonen dat de kennis en vakbekwaamheid van het ambachtelijke (klooster)beroep nog steeds aanwezig is.

Door ook leerlingen van het basis- en middelbaar onderwijs tijdens de remake op locatie het vakmanschap te laten zien, zien ze hoe de vakman van ruwhout een schitterend eindproduct maakt. We brengen heden en verleden in beeld en hopen daarmee dat het ambacht van meubelmaker ook in de toekomst behouden blijft.

Om onze ambitie te verwezenlijken is er geld nodig. We hebben subsidie aangevraagd en fondsen aangeschreven. Helaas leidt dit niet tot een volledige dekking van de kosten. Daarom doen we een beroep op jou en/of familie, vrienden, organisatie, collega's. **Met je donatie via GoFundMe, hoe klein dan ook, kunnen we samen de deur met het verhaal realiseren.**

Bijdragen mogen ook via bank worden overgeboekt. We ontvangen deze dan graag op banknummer NL38 RABO 0150 5262 02 t.n.v. Heemkundige Kring Tegelen onder vermelding van "Deur". Kijk voor foto's van de deur en meer informatie over de actie [op onze website](#).

Terugblik jaarafsluiting

Op dinsdag 10 december sloten we het verenigingsjaar op een gezellige manier af in zaal Vriendenkring. Onder het genot van kerstbrood met koffie, een drankje en diverse snacks werd genoten van de bijna meditatieve muziek van Handpan Raymond, het gitaarspel en de vrolijke zang van de blinde Marcel en de smeulige verhalen van Truus Verbong en Herman Bors.

Truus Verbong las enkele mooie verhalen voor in het Tegels dialect.

In een informele sfeer werd tussendoor door de ongeveer 50 aanwezigen ook gezellig gekletst en meegezongen. De avond was mede mogelijk gemaakt door Plus Verbeeten.

Als dank voor de succesvolle actie met het stickeralbum, nam de supermarkt de kosten van het Kerstbrood en de snacks voor zijn rekening. Daarvoor danken we Plus-Verbeeten ook langs deze weg van harte. Op onze website zijn diverse foto's van de avond opgenomen, met dank aan Frans Maas.

Boek gepresenteerd: Persil wijst de weg! en andere oorlogsverhalen

In het boek *Persil wijst de weg! en andere oorlogsverhalen uit Venlo, Tegelen/Steyl en Blerick* heeft historicus Willem Kurstjens zeven episodes uit de Tweede Wereldoorlog in Venlo, Tegelen/Steyl en Blerick beschreven. Voor de verhalen is door Willem veel onderzoek gedaan naar belangrijke gebeurtenissen en personen tijdens WOII. Het boek bevat 92 pagina's en is rijk geïllustreerd.

In het openingsartikel gaat Kurstjens in op de vraag of de Duitse troepen bij de inval op 10 mei 1940 hun weg naar de Maas hebben gevonden aan de hand van reclameplakaten van het wasmiddel Persil. Het is een speurtocht vol verrassingen geworden. In de andere artikelen gaat hij in op

1. de relletjes van leden en sympathisanten van de Nederlandse Unie met aanhangers van de NSB in het voorjaar van 1941 op straten en pleinen van Venlo, Tegelen en Blerick,
2. de impact van de bisschoppelijke brief in augustus 1941 in het dekenaat Venlo, dat ook Tegelen en Blerick omvatte,
3. de april/mei staking van 1943,
4. burgemeester mr. Jo Zanders, die in september 1941 geheel onverwacht burgemeester Bernard Berger opvolgde,
5. historicus drs. Kees Kokke, stadsarchivaris in Venlo en auteur van een doorwrocht dagboek en
6. de ontvoering van een brandweerwagen in Venlo.

Het boek is voor € 19,95 te verkrijgen bij de KOSO (Grotestraat 46 in Tegelen) én [via de webshop](#).

Ein Tegels verhälke ... wae sjrief 't wiejer?

Onze cursisten van de laatste cursus Tegels sjrievie hebben samen met docent Toine Ambaum een verhaaltje in het Tegels dialect geschreven. Iedereen schreef achtereenvolgens één alinea. Het verhaal is nog niet klaar. Bepaal jij hoe het verder gaat? We ontvangen je bijdrage graag via info@hktegelen.nl en voegen dit toe aan dit verhaal.

Kebouters zien die robotgraasmeiers kótsmuug

Door 't röstige dörpke Sjteyl sjtruimp al ieëve de Aolsbaek. En naeve die baek, tösse Nabbe en 't Kaaloeër, woeëne ouch al net zoeë lang de Aolsbaekkebouters. Wie d'r minse kwame woeëne, ginge de kebouters de häöf van de minse beejhaje. Det deje ze as idderein al in bèd loog. Ze hele 't graas beej, verzörgde de blome en hele ouch de hək kort. De minse wiste waal det emes det deej, aevel ze hadde nag noeëts 'ne kebouter gezeen. [Laes wiejer op ózze website....](#)

Nieuwe verhalen Tegelenaren in de Arbeitseinsatz

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden jonge mannen en vrouwen uit door Duitsland bezette gebieden gedwongen om in de nazi-Duitse oorlogseconomie Duitse mannen te vervangen die als soldaten dienden. Ook uit Tegelen en Steyl zijn inwoners ingezet in Duitsland. In de eerste jaren gebeurde dit met een salaris. In de laatste jaren werden inwoners steeds vaker verplicht te werken zonder vergoeding. Het Nederlandse Rode Kruis (NRK) verzamelde na de oorlog gegevens van de tewerkgestelden. Deze Collectie Arbeidsinzet is online gekomen op de website van het Nationaal Archief. We vinden daar ook gegevens van meer dan 250 mannen en vrouwen uit Tegelen en Steyl. Er ontbreken er nog velen op de lijst.

De Engverdi's met twee circus-collega's in 1942, ergens in Duitsland.

Door Jos Wolbertus en Sjeng Ewalds zijn ondertussen al 37 verhalen boven water gehaald over Tegelenaren in de Arbeitseinsatz. Lees nu op [onze website](#) de nieuwe verhalen van:

- Dries (1920-1980) en Joep (1922-1992) Heeren
- Johanna Koppers (1920 – 2000) – een moeilijke zoektocht met twee verhalen
- Sjeng Leurs (1913-1973)
- Hay Zwart (1923-2005) – overleeft een zwaar bombardement
- Engverdi's in Duitsland: Johannes Engelen, Gerard Verbong en Godfried Didden

Heb je zelf nog informatie over Tegelenaren in de Arbeitseinsatz? Laat het ons weten!

Bijzondere schenking

We worden geregeld verrast door bijzondere schenkingen. Zojuist ontvingen we uit Woerden een fantastische set met verkoopfolders van De Globe uit het begin van de jaren '40. De folders, in uitstekende staat, geven een goed beeld van de producten die De Globe leverde voor het verkeerswezen. In het bijzonder springt de G.R.P.-rand in het oog, de Globe Rammelvrije Putrand, waarop De Globe een octrooi had. "Het moderne verkeer eischt rammelvrije putranden". De G.R.P.

zien we nog steeds op veel plekken in binnen- en buitenland. De folders zijn een erg mooie aanvulling van ons archief over De Globe.

Zonnepanelen met wapen familie Von Hundt zum Busch geplaatst

De wand met zonnepanelen op de Windhondflat en daarop het wapen van de familie Von Hundt zum Busch is af. Een schitterende verwijzing naar de familie die vroeger Bilderberg Château Holtmühle bewoonde!

Informatie over Tegelenaren in Nederlands Indië gezocht

We hebben al veel informatie ontvangen over de 265 Tegelenaren die in de jaren '40 naar Nederlands Indië vertrokken. We zijn nog altijd op zoek naar meer informatie voor onze expositie in mei. Zo vonden we ook deze twee foto's van vermoedelijk Tegelenaren. We zoeken hun namen. Kun jij ons verder helpen?

Namen van kleigravers gezocht

Vraag van Marcel Dings: In 1931 werden in een Tegelse kleigroeve botten gevonden van een prehistorisch paard. Op de foto de groep kleigravers die de vondst deden. Een van hen was Gerard Sloesen, die naast het werk in de groeve ook zaal Vriendenkring beheerde. Herkent iemand hem of een van de andere personen op deze foto? En is bekend voor welke fabriek ze werkten?

Oorlogsverhalen via QR-codes te zien in Steyl

In Steyl hangen sinds eind november diverse QR-codes. Scan ze voor de indrukwekkende verhalen over het leven van onderduikers in de kloosterkelders 80 jaar geleden. In filmpjes wordt een beeld geschetst van hoe kinderen en jongeren de situatie tachtig jaar geleden hebben ervaren en welke impact dit heeft gehad op hun verdere leven. Op tien plekken in Steyl hangen QR-codes. De daaraan

gekoppelde filmpjes vertellen verhalen van onderduikers en hun leven in de kelder tijdens de laatste oorlogsmaanden in Steyl. Zoals het verhaal van de 90-jarige Anneke Helmes. 'Wij zaten in de Duitse kloosters maar dat hebben we ons destijds niet gerealiseerd. Voor ons waren dat geen Duitsers. Ik ben er nooit mee bezig geweest dat we bij Duitsers ondergedoken zaten. Ook bij de Blauwe Zusters zaten onderduikers. Bij ons speelde dat niet', verteld Helmes in een van de filmpjes. [OmroepVenlo maakte hiervan een reportage.](#)

Terugblik lezing 80 jaar bevrijding in Limburg door Marcel Hogenhuis

Op donderdag 14 november gaf Marcel Hogenhuis op verzoek van de Heem een lezing over de bevrijding 80 jaar geleden. Zo'n 45 aanwezigen luisterden met veel aandacht naar het verhaal achter de opmars van de geallieerden in 1944 en 1945 in Limburg en de bevrijding van Tegelen en Steyl in het bijzonder. De bevrijding leek een kwestie van weken, maar het werd, zoals hierboven al geschetst, een dik half jaar vol ellende en verwoestingen.

De Venlose historicus Marcel Hogenhuis beschreef in zijn lezing '80 jaar bevrijding in Limburg' hoe onze provincie 80 jaar geleden gebukt ging onder grondgevechten, bombardementen en evacuaties. De bevrijding van Limburg werd duur betaald.

Openingstijden

Een groep van zo'n 20 leden van de Heem bemenst het KOSO pand. Kóm binne! voor een praatje over Tegelen en Steyl, het lezen van een boek over onze geschiedenis of het neuzen tussen de Tegelse en Steylse attributen. Heb je zelf nog bijzondere attributen die we aan ons rijke archief mogen toevoegen? Neem ze dan mee!

Openingstijden KOSO-pand

- **Maandagen, 14.00-16.00**
- **Dinsdagen, 14.00-16.00**
- **Woensdagen, 14.00-16.00**
- **Vrijdagen, 14.00-16.00**

Informatie gezocht over de bieb van vroeger

In januari wordt de nieuwe vestiging van de Tegelse bibliotheek aan de Kerkstraat geopend. Aanleiding voor de historicus/publicist Paul Seelen om eens in het verleden van de bibliotheek in Tegelen te duiken. Veel is er tot nog toe niet over geschreven. Wat bijvoorbeeld ontbreekt zijn menselijke verhalen en anekdotes. En ook foto's. Kunt u Paul een handje helpen? Neem dan contact op met paul_seelen@live.nl of 06-12557143. Alle info is welkom.

De bibliotheek in Tegelen was op verschillende plekken in Tegelen gehuisvest. Ze begon in 1939 op de Grotestraat. In 1951 kwam de bibliotheek in het voormalige gemeentehuis op het Wilhelminaplein. In 1957 verhuisde ze naar de Spoorstraat en in 1965 naar de Bongerdstraat. Hierna was de bieb nog te vinden op de Gasthuisstraat, Engerstraat, Kerkstraat, Van Wevelickhovenstraat (Passe Partout) en tot heden op het Wilhelminaplein. Vanaf 1974 kwam de Bibliobus nog bij de scholen, zodat ook de kinderen bij de basisscholen een ruime keuze hadden in boeken. De bibliobus rijdt niet meer; tegenwoordig heeft elke basisschool een "Bibliotheek op School".

Terugblik korte presentatie over Joe Russel (1922-1992) door Sjeng Ewalds

Op 22 november hield Sjeng Ewalds voor 12 bezoekers aan de KOSO een korte lezing over Joe Russel. Schuilnaam "Kobus". De lezing had hij eerder al gegeven bij de opening van de tentoonstelling "Venray 80 jaar bevrijding".

Joe Russel werd in 1943 districtshoofd van de L.O. in Venray en Deurne. Hij stamt af van de bekende Tegelse fabrikanten familie Russel. Zijn familie woonde in Villa Maria op de Kaldenkerkerweg. Joe werd geboren in Venlo waar het gezin woonde op de Burgemeester van Rijnsingel 52. Hij volgde onderwijs op het gymnasium van het Thomascollege. Na de inval van de Duitsers raakte Joe Russel betrokken bij het studentenverzet in Nijmegen en bij het verzet in Venlo. Hij reisde steeds op en neer tussen Venray, Venlo en Tegelen.

Collectie Jac. Bongaerts overgedragen aan Keramiekcentrum Tiendschuur

Op 18 december jl. is een groot deel van de collectie van de Stichting behoud keramisch erfgoed Jac. Bongaerts overgedragen aan Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen. Daarmee zijn de schitterende objecten ook de komende jaren in goede handen. In 2026 wordt een grote overzichtstentoonstelling met werken van Jac. Bongaerts gehouden. Ons lid Carel van Nisselroy werkt

samen met de Stichting aan een boek over het leven en werk van Jac. Dit zal gelijktijdig met de tentoonstelling in 2026 worden gepubliceerd. Zie het volledige artikel met reportage op de [website van Omroep Venlo](#).

Terugblik genealogieavond

Op donderdag 28 november 2024 organiseerde de [werkgroep genealogie](#) een avond voor belangstellenden over genealogie ofwel stamboomonderzoek. Ruim 20 personen waren, aangetrokken door de titel *Genealogie hoe begin je ermee*, aanwezig in d'n Ingelbewaarder.

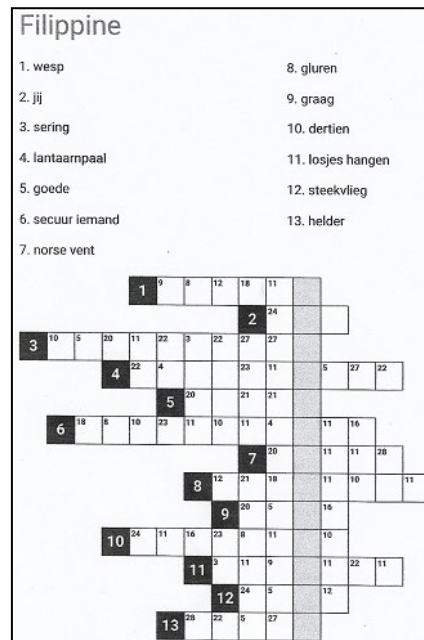
Door Harrie Huijs, Gé Jonkers en Hans Bos werden in duidelijke presentaties diverse tips en voorbeelden gegeven. Ook werd er gewezen op de "gevaren" en valkuilen. Uit de vragen van de aanwezigen werd wel duidelijk dat het merendeel al met stamboomonderzoek bezig is. Na de pauze verzorgde Roy Denessen een bijzonder boeiende presentatie over de geschiedenis van de Tegelse Sint Martinuskerk en bijbehorende kerkhoven en de begrafenis cultuur. Met diverse foto's en tekeningen wist Roy zijn verhaal heel helder te illustreren.

Aan het einde van de avond werden de aanwezigen uitgenodigd om eens of vaker een bijeenkomst van de werkgroep genealogie (elke 3e dinsdag van de maand startend om 19:30 uur bij De Koso) bij te wonen. Daarnaast werd er ook gewezen op de mogelijkheid om met vragen over stamboomonderzoek binnen te lopen tijdens de reguliere openingstijden van de KOSO. Zeker op woensdagen als Hans Bos aanwezig is, is er een grote kans op antwoorden.

Maandelijks Tegelse woordpuzzels in de mail

Voor de mensen die graag puzzelen én met het Tegels dialect bezig zijn, heeft onze dialectkenner Toine Ambaum een mooie actie bedacht. Hij stuurt je iedere maand per mail vier Filippine-puzzels met dialectwoorden toe, zodat je de kennis van het Tegels dialect kunt ophalen.

Voor een volledig jaar puzzels (in totaal 48 stuks) vraagt Toine een totaalbedrag van € 7,50. Heb je interesse? Stuur dan een mailtje naar Toine (a.ambaum@hetnet.nl).

Nieuw in ons assortiment

We hebben twee mooie producten te koop in de KOSO en via onze webshop. Ten eerste hebben we [stickers](#) laten maken met de opdruk van de Tegelse vlag, voor gebruik binnen en buiten. Ze zijn 7,4 cm hoog en 10,5 cm breed. De stickers zijn te verkrijgen voor de prijs van € 0,50 per stuk.

Ten tweede hebben we afgelopen jaren diverse [blikken met viltjes](#) ontvangen. De blikken met de 80 verschillende viltjes van tekeningen van gebouwen en straatbeelden in Tegelen zijn in 1990 uitgebracht door voetbalvereniging Tiglia. We hebben een aantal mooie sets compleet kunnen maken en bieden deze nu als 2^e hands exemplaren voor € 5,- aan. Uiteraard hebben we ook een goede versie voor ons archief bewaard!

Overige activiteiten in Noord- en Midden Limburg

De eigen activiteiten van de Heemkunde Kring Tegelen zijn vetgedrukt.

Datum en tijd	Activiteit	Locatie
t/m 5 januari 2025	Expositie Nieuw Wit – hedendaagse porseleinkunst van toonaangevende makers uit heel Europa	Tiendschuur, Kasteellaan 8, Tegelen
t/m 5 januari 2025	Grote kerststal van Jac. Bongaerts is weer te zien in de Tiendschuur	Tiendschuur, Kasteellaan 8, Tegelen
Zondag 22 december 16.30-18.00 uur	Sfeervol kerstconcert Vocaal Ensemble Campanella o.l.v. Jakn Knaapen m.m.v. Horster Mannenkoor, Harmonie Sempre Aventi. Gratis entree.	St. Martinuskerk, Kerkstraat 1, Tegelen
Maandag 6 januari, 19.30 uur	Lezing door Clementine Wintraecken over Sport in Limburg, een speelse ontwikkeling. Georganiseerd door LGOG. Niet-leden € 5,- entree.	Het Witte Kerkje, Voorstad St. Jacob Roermond
Zondag 12 januari, 10.30 uur	Jaaropening met heilige mis in de St. Martinuskerk en daarna een kopje koffie met gebak bij RACH.	St. Martinuskerk RACH, Kerkstraat 50 Tegelen
Maandag 13 januari, 20.00 uur	Lezing door Ton van Daelen over Petrus Joannes Cremers, dorpspastoor en chroniqueur. Georganiseerd door LGOG. Niet-leden € 7,- entree.	Gemeenschapshuis De Bantuin, Pastoor Kierkelsplein 20, Venlo
Donderdag 6 februari, 20.00 uur	Optreden van Bart Jan Baartmans & Guests voor De Speelplaats	Harmoniezaal, Posthuisstraat 30, Tegelen
Vrijdag 14 februari, 13.00-18.00 uur	LGOG COOL Symposium over Familiebedrijven in Limburg in de 19^e en 20^e eeuw. Georganiseerd door LGOG. Niet-leden € 20,- entree.	De Weerstand, Bredeweg 10, Roermond
Dinsdag 18 februari, 20.00 uur	Lezing 'Kruisen en kapellen' door Rob van der Heyden. Toegang voor leden gratis. Niet-leden betalen € 5,-.	Zaal Vriendenkring, Arnoldus Janssenstraat 64, Steyl
Zondag 16 maart, 12.00-17.00 uur	ST-art festival; straatartiesten in De Doolhof. Gratis entree.	Openluchttheater De Doolhof, De Drink 60, Tegelen
Donderdag 20 maart, 20.00 uur	Algemene ledenvergadering met aansluitend TegelenQuiz door Jos Wolbertus	Harmoniezaal, Posthuisstraat 30, Tegelen

Deze en overige delen van Tegels blief Tegels zijn te vinden [op onze website](#) en bij diverse winkels, gezondheidspraktijken en horecagelegenheden in Tegelen en Steyl.

Tegels blief Tegels - deil 167

Sjtumpke - stompje

Ich heb nag maar 'n **sjtumpke** kers öm aan te sjtaeke.

Kersjtanjele - kastanjes

't Is nów d'n tied öm **kersjtanjele** te rape.

Luchje - lampion

Mèt Sintermerte loupe de kinger mèt 'n zelfgemak **luchje**.

Veldhón - patrijs

De **veldhónder** versjule zich in 't kaore.

Kezel - kiezel/grind

't Is lastig loupe euver dae **kezel**, zeker mèt hakkesjoon.

Puntelik - stipt op tijd

Haaj de klok in de gate, d'n trein vertrèk **puntelik**.

Vraoge of reacties: www.hktegelen.nl
(mèt dank aan 't Brónsgreun Bukske van
Toine Ambaum en 't book Tegels Dialek van
J.H. Houx, A.M. Jacobs en P.P. Lücker).